

ความร่วมมือระหว่างอาจารย์กับบรรณารักษ์ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
แบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมการสร้างนวัตกรรมห้องสมุดของผู้เรียน
ด้านบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์

Faculty and Librarians Collaboration in Organizing Blended Learning
Activities to Encourage Library and Information Science Students to
Create Library Innovation

ระเบียบ แสงจันทร์¹ ศศิพิมล ประพินพงศกร²

¹สำนักงานวิทยทรัพยากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

²หลักสูตรสารสนเทศศึกษา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

e-mail: rabiab.s@car.chula.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพความเป็นจริงและความคาดหวังของผู้เรียนที่มีต่อบทบาทบรรณารักษ์ และศึกษาความพึงพอใจและความคิดเห็นของผู้เรียนที่มีต่อบรรณารักษ์ที่เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนผสมผสานเพื่อส่งเสริมการสร้างนวัตกรรมห้องสมุดสำหรับผู้เรียนด้านบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นิสิตชั้นปีที่ 3 หลักสูตรสารสนเทศศึกษา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำนวน 38 คนที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาประเด็นปัญหาปัจจุบัน ในภาคการศึกษาปลายปี 2559 เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามและใช้วิธีการสัมภาษณ์ ผลการศึกษา พบว่า ผู้เรียนมีความเห็นต่อบทบาทของบรรณารักษ์ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาถึงความแตกต่างตามสภาพที่เป็นจริงและสิ่งที่ยาคาดหวังที่มีต่อบทบาทบรรณารักษ์ในภาพรวม พบว่า สิ่งที่ยาคาดหวังมีค่าเฉลี่ยมากกว่าสภาพที่เป็นจริงในทุกรายด้านและทุกรายข้อ และเมื่อวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น (Needs assessment) ด้วยดัชนี PNI^{modified} เพื่อระบุความต้องการจำเป็นในรายด้าน พบว่า ผู้เรียนมีความต้องการจำเป็นในด้านการมีส่วนร่วมในการให้คำแนะนำบนเครื่องมือออนไลน์จากบรรณารักษ์เป็นอันดับแรก รองลงมา คือด้านทักษะความรู้ในเนื้อหารายวิชา และด้านการให้คำแนะนำและข้อเสนอแนะในชั้นเรียน ตามลำดับ

คำสำคัญ:

ความร่วมมือระหว่างอาจารย์และบรรณารักษ์, การเรียนรู้แบบผสมผสาน, นวัตกรรมห้องสมุด

Abstract

The purpose of this article is to survey the students current condition and desired condition of expectation, satisfaction and opinion on the librarian's role and

involvement in the blending learning activities to encourage the students to create library innovation. The sample group includes 38 library and information science students from Srinakharinwirot University who enroll in the study of current Issues course in the second semester of 2016. The data collection methods are the use of questionnaire and the interview of the students. It was found that the students' opinions on the librarian's overall role and participation in the teaching activities are high. When consider on students' opinion on what should be and what is on the librarian's role, the result is that the average score for what should be is higher than what is in every factor. The students' need assessment is analyzed by using PNI^{modified} to indicate the individual factor of need assessment. It is found that the students' most important need is the librarian's participation in the online consultation. Next is the librarian's knowledge skills in the library and information science, and last is their in-class advice and suggestion.

Keyword:

Faculty and Librarian Collaboration Blended Learning Library Innovation

บทนำ

ปัจจุบันสังคมได้มีการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่สังคมสารสนเทศ มีผู้ต้องการใช้สารสนเทศในด้านต่างๆ ทุกวินาที และความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีต่างๆ ทำให้การบริการสารสนเทศเป็นสิ่งจำเป็นที่ขาดไม่ได้ ดังนั้นบทบาทของบรรณารักษ์ย่อมเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม เนื่องจากผู้รับบริการมีความคาดหวังว่าบรรณารักษ์จะต้องเป็นผู้มีความรู้ทางวิชาชีพ รู้จักทรัพยากรสารสนเทศ และสามารถใช้เครื่องมือช่วยค้นทรัพยากรสารสนเทศ ได้เป็นอย่างดี ดังนั้นบรรณารักษ์ควร มีการพัฒนาตนเอง และต้องรู้จักแสวงหาสารสนเทศที่ทันสมัย ทันต่อเหตุการณ์ มีความถูกต้องไว้วางใจ ที่สำคัญควร รู้จักใช้แนวคิดกลยุทธ์การตลาดมาใช้ในการดำเนินงาน บรรณารักษ์ยุคใหม่จะต้องมีทัศนคติที่ดีต่อการให้บริการ มีความจริงใจที่จะช่วยเหลือด้วยความเต็มใจ สามารถพัฒนาทักษะในการให้บริการ เพื่อให้สามารถนำความรู้และ ทัศนคติ มาประยุกต์ใช้ในการให้บริการสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ ต้องมีบุคลิกภาพที่น่าเชื่อถือ เป็นผู้ที่รักใน งานบริการ รักการเรียนรู้ตลอดเวลา มีบุคลิกอ่อนไหว กระตือรือร้นในการทำงาน ตลอดจนรู้จักยอมรับฟังความ คิดเห็นและมีจิตใจกว้างขวาง พร้อมรับและสามารถปรับตัวให้ทันกับสถานการณ์และเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีการ เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วได้ นอกจากนี้ยังต้องมีความสามารถในการถ่ายทอดสิ่งที่ได้เรียนรู้ให้กับผู้อื่นได้ เพราะ ปัจจุบันบรรณารักษ์ยุคใหม่ก็เปรียบเสมือนกับครูอาจารย์ เพราะหากบรรณารักษ์มีองค์ความรู้ที่น่าสนใจและเป็น ประโยชน์กับผู้รับบริการ เราก็ควรถ่ายทอดสิ่งที่รู้ออกมาเพื่อให้เป็นประโยชน์สูงสุดต่อผู้ใช้บริการต่อไป (ดวงรัตน์ อ่อนศรี, 2560; Library hub, 2560) นอกจากนี้บทบาทของบรรณารักษ์ยุคใหม่ที่ต้องมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ตามที่ได้กล่าวข้างต้น สิ่งสำคัญยิ่งอีกประการหนึ่งจะต้องมีการแสวงหาความร่วมมือที่ดีระหว่างอาจารย์กับบรรณารักษ์ และคณะวิชา เพื่อจะได้นำองค์ความรู้ไปส่งเสริมการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพได้อย่างมีประสิทธิภาพ ต่อไป (สิริพร ทิวะสิงห์, 2560)

แนวคิดของความร่วมมือเป็นกลยุทธ์เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งขององค์กรการใช้สารสนเทศ ความรู้ การใช้ทรัพยากรเครื่องมือต่าง ๆ และบุคลากรร่วมกันเป็นปัจจัยส่งให้งานความร่วมมือเป็นผลสำเร็จ ความร่วมมือระหว่างอาจารย์กับบรรณารักษ์ในบริบทของห้องสมุด จะช่วยพัฒนางานบริการห้องสมุดให้เกิดประโยชน์สูงสุด และความสำเร็จของห้องสมุดส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับผู้บริหารและคณาจารย์ อันนำไปสู่บริการที่มีประสิทธิภาพ โดยความร่วมมือระหว่างอาจารย์กับบรรณารักษ์อาจเกิดจากความสมัครใจ หรือการแต่งตั้งจากคณะวิชาให้มีผู้แทนคณะวิชาติดต่อกับห้องสมุดเกี่ยวกับการเสนอแนะ คัดเลือกทรัพยากรสารสนเทศที่ต้องการหรือเกี่ยวข้องกับการบริการของห้องสมุด ความร่วมมือระหว่างอาจารย์กับบรรณารักษ์ปรากฏในกิจกรรมลักษณะต่างๆ เช่น การดำเนินงานในรูปคณะกรรมการโดยการสนับสนุนของคณบดีคณะวิชา หัวหน้าส่วนราชการนั้น โดยอาจารย์ร่วมเป็นคณะกรรมการบริหารงานห้องสมุด ความร่วมมือระหว่างอาจารย์บรรณารักษ์มีความสำคัญในการคัดเลือก และจัดหาทรัพยากรสารสนเทศ ทำให้ห้องสมุดทราบว่าจะต้องจัดหาทรัพยากรสารสนเทศใดมาส่งเสริมการเรียนการสอน ที่อาจารย์ต้องการควรจัดบริการใดจึงจะส่งเสริม สนับสนุนการศึกษาค้นคว้าของนิสิต นักศึกษา อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล ทำให้ห้องสมุดมีความทันสมัยมากขึ้น ได้รับทรัพยากรสารสนเทศที่มีเนื้อหาสอดคล้องกับการเรียนการสอน การค้นคว้าวิจัยของอาจารย์ การพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนและการเปลี่ยนแปลงของศาสตร์แต่ละสาขาสามารถใช้วางแผนหลักสูตรและการเปิดสอนวิชาใหม่ ช่วยให้นักศึกษาเข้าถึงแหล่งสารสนเทศที่ต้องการและใช้ทรัพยากรสารสนเทศได้ดียิ่งขึ้น มีทักษะการค้นคว้าวิจัยและรู้จักวิธีแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่าความร่วมมือระหว่างอาจารย์กับบรรณารักษ์ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการบริการของห้องสมุดให้บรรลุ วิสัยทัศน์ วัตถุประสงค์ นโยบาย แผนงานและเป้าหมาย เพื่อสนับสนุนบทบาทของห้องสมุดต่อการเรียนการสอน สนองความต้องการ ความพึงพอใจและความคาดหวังของผู้ใช้งานวิจัยหลายเรื่องได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความร่วมมือของอาจารย์กับบรรณารักษ์ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น ควรส่งเสริมความร่วมมือระหว่างอาจารย์กับบรรณารักษ์ในการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศเพื่อให้ได้ทรัพยากรสารสนเทศตรงกับความต้องการของอาจารย์และสอดคล้องกับหลักสูตรการเรียนการสอน (ฐิติมา กลิ่นทอง, 2550; หน้า 3)

การจัดเรียนการสอนปัจจุบันได้มีการนำรูปแบบการเรียนแบบผสมผสาน (Blended Learning) มาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน ซึ่งเป็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่บูรณาการการเรียนออนไลน์ผ่านระบบ เครือข่ายและการเรียนในห้องเรียนแบบดั้งเดิมที่มีการเรียนแบบเผชิญหน้าเขาค่อยๆกัน โดยใช้สิ่งอำนวยความสะดวก ผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเป็นสื่อ ช่องทาง และเครื่องมือในบริบทของสภาพแวดล้อมในการเรียนออนไลน์ผ่านระบบเครือข่าย (online learning environment) เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นการมีปฏิสัมพันธ์จากการเรียนออนไลน์ผ่านระบบเครือข่ายและการมีส่วนร่วมในการเรียนแบบดั้งเดิม รวมกับการผสมผสานทฤษฎีการสอน (mixing theories of learning) เข้าด้วยกัน โดยรวมเอาหลักการ แนวคิด วิธีการของทฤษฎี พฤติกรรมนิยม ทฤษฎีพุทธินิยม และทฤษฎีสร้างสรรค์นิยม โดยการไขทฤษฎีการสอนที่หลากหลายเพื่อตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างเท่าเทียมกัน ตามศักยภาพที่ตนเองมีอยู่ การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนบนเว็บแบบผสมผสาน ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ การวิเคราะห์และการวางแผน การออกแบบ การพัฒนา การนำไปใช้ และการประเมินผล ปัจจัยสำคัญที่ควรคำนึงถึงในการออกแบบระบบการเรียนการสอนบนเว็บ แบบผสมผสานให้ประสบผลสำเร็จ คือ ผู้เรียน เนื้อหา และระบบโครงข่ายพื้นฐาน โดยมีองค์ประกอบหลักคือเหตุการณ์สด การเรียนด้วยตนเอง/เนื้อหาการเรียนแบบออนไลน์ การเรียนแบบร่วมมือ การประเมินผลการเรียนรู้ และอุปกรณ์สนับสนุนการเรียน (ปณิตา วรรณพิรุณ, 2554; หน้า 6) ทั้งนี้โดยการจัดการเรียนการสอนดังกล่าวจะเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและอาศัยแหล่งการเรียนรู้เป็นฐาน (Resource-based learning) ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และประสบความสำเร็จทั้งในด้านการเป็นผู้มีความรู้ในเนื้อหาและการเป็นผู้รู้สารสนเทศโดยตรง (กิติภูมิ มีประดิษฐ์, 2560)

ปัจจัยหนึ่งส่งผลให้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้สำเร็จ คือ จะต้องอาศัยความร่วมมือและความสัมพันธ์อันดีระหว่างอาจารย์กับบรรณารักษ์โดยจะต้องทำงานร่วมกันอย่างใกล้ชิด บรรณารักษ์ควรจะเป็นบุคคลที่ต้องมาร่วมในกระบวนการเรียนการสอนยุคใหม่ต่อไป เพื่อให้สามารถจัดการเรียนการสอนได้บรรลุตามวัตถุประสงค์ และผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และความเข้าใจได้เป็นอย่างดี เพราะบรรณารักษ์จะเป็นผู้มีส่วนสำคัญในการนำความรู้และประสบการณ์โดยตรงจากการปฏิบัติงานในวิชาชีพ ไปถ่ายทอดความรู้ เสนอแนะแนวทาง และกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างเข้าใจและชัดเจนยิ่งขึ้น อันจะเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนในการสร้างนวัตกรรมและการบริการห้องสมุดต่อไปในอนาคต ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาสภาพความเป็นจริงและความคาดหวังของผู้เรียนที่มีต่อบทบาทบรรณารักษ์ตลอดจนศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อบทบาทบรรณารักษ์ที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนในการทำโครงการนวัตกรรมห้องสมุดในรายวิชาการศึกษาระดับปริญญาตรีของหลักสูตร มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒที่มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบผสมผสานและใช้กลยุทธ์ในการให้บรรณารักษ์เข้ามามีส่วนร่วมในการให้คำแนะนำร่วมกับอาจารย์ผู้สอนอย่างเป็นระบบ ทั้งนี้เพื่อให้ทราบข้อดีและอุปสรรคต่างๆ ที่จะเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนแบบร่วมมือกันในอนาคตเพื่อเป็นประโยชน์กับผู้เรียนต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพความเป็นจริงและความคาดหวังของผู้เรียนที่มีต่อบทบาทบรรณารักษ์ที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนในการทำโครงการนวัตกรรมห้องสมุด
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจและความคิดเห็นของผู้เรียนที่มีต่อบทบาทบรรณารักษ์ที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนในการทำโครงการนวัตกรรมห้องสมุด

ขั้นตอนและวิธีการดำเนินงาน

1. ศึกษาและทำความเข้าใจวิธีการจัดการการเรียนการสอนในรายวิชาการศึกษาระดับปริญญาตรีของหลักสูตรในปัจจุบันที่จะใช้เป็นฐานในการศึกษาครั้งนี้
งานวิจัยครั้งนี้ได้ใช้ข้อมูลพื้นฐานเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจากบริบทของการจัดการเรียนการสอนในรายวิชา สศ 361 การศึกษาประเด็นปัญหาปัจจุบัน หลักสูตรสารสนเทศศึกษา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยมีลักษณะการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสาน (Blended Learning) โดยมีกรอบแบบการเรียนการสอนตามกระบวนการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์โดยใช้เครื่องมือคอมพิวเตอร์สนับสนุนการเรียนรู้ร่วมกัน โดยมีกลยุทธ์เพิ่มเติมคือการมีทีมบรรณารักษ์เป็นที่ปรึกษาร่วมกับทีมอาจารย์ผู้สอน รวมทั้งสิ้น 7 คน ซึ่งกระบวนการดังกล่าวจะเป็นแนวทางให้ผู้เรียนดำเนินกิจกรรมต่างๆ ตามขั้นตอนการเรียนรู้ในลักษณะการเรียนรู้แบบโครงการ (Project-based learning) โดยมีผลลัพธ์ของการเรียนรู้คือโครงการนวัตกรรมห้องสมุด ใช้เวลาดำเนินการจัดการเรียนการสอนเป็นเวลา 1 ภาคการศึกษา ตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ – พฤษภาคม 2560
2. กำหนดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ นิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 3 หลักสูตรสารสนเทศศึกษา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาการศึกษาระดับปริญญาตรีของภาคการศึกษาที่ 2/2559 จำนวน 38 คน
3. สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามและประเด็นคำถามในการสัมภาษณ์ โดยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาของแบบสอบถามและประเด็นคำถาม

สัมภาษณ์โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน พบว่าข้อคำถามมีคุณภาพนำไปใช้ได้ โดยผู้ทรงคุณวุฒิให้คำแนะนำในการแก้ไขปรับปรุงเพิ่มเติมเกี่ยวกับการใช้ภาษา จากนั้นทำการแก้ไขและนำไปใช้เก็บข้อมูลจริง

4. เมื่อมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในรายวิชาดังกล่าวเสร็จสิ้นแล้ว ผู้วิจัยแจกแบบสอบถามและสัมภาษณ์ผู้เรียนด้วยตนเอง จากนั้นวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้วิธีวิเคราะห์สถิติเพื่อหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์จัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น โดยใช้สูตร Modified Priority Needs Index (PNI_{modified}) คำนวณ Priority Rank Index (สุวิมล ว่องวานิช, 2550) และวิเคราะห์ผลข้อมูลจากการสัมภาษณ์โดยการสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย (Induction) (สุภาพค์ จันทวานิช, 2557) และสรุปผลการวิจัย

ผลการศึกษา

1. ภูมิหลังและประสบการณ์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและเครื่องมือคอมพิวเตอร์สนับสนุนการเรียนรู้และทำงานร่วมกัน

สำหรับภาพรวม พบว่า นิสิตเคยมีประสบการณ์ในการใช้เครื่องมือคอมพิวเตอร์สนับสนุนการเรียนรู้และทำงานร่วมกันที่เกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนการสอนน้อยมาก ผู้เรียนส่วนใหญ่ใช้เครื่องมือประเภทการสื่อสารในการสนทนาเรื่องทั่วไปและการปรึกษาการเรียนระหว่างกัน เช่น การใช้แอปพลิเคชัน Line, Facebook มากกว่าการใช้ในการทำกิจกรรมในการเรียน โดยมีประสบการณ์การเรียนบนระบบการบริหารจัดการรายวิชาออนไลน์ (LMS) มาบ้างในบางรายวิชา แต่มีประสบการณ์ใช้เครื่องมือคอมพิวเตอร์สนับสนุนการเรียนรู้และทำงานร่วมกันในระดับปานกลางในการทำกิจกรรมการเรียนร่วมกันกับเพื่อนหรืออาจารย์ในเชิงวิชาการ สำหรับเครื่องมือที่ใช้อยู่บ้าง เช่น Google Docs ซึ่งเป็นการใช้ลักษณะทำงานคนเดียวไม่ได้ทำงานร่วมกันกับคนอื่น ในขณะที่บางคนไม่รู้จักและไม่เคยใช้มาก่อน

2. ความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อบทบาทบรรณารักษ์ในด้านต่างๆ

ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อบทบาทบรรณารักษ์ที่เข้าร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนในการทำโครงการนวัตกรรมห้องสมุด พบว่า มุมมองของนิสิตในภาพรวมที่มีต่อบทบาทของบรรณารักษ์ในการเข้ามาเป็นที่ปรึกษาร่วมอยู่ในระดับมาก และเมื่อจำแนกรายด้าน พบว่า นิสิตมีความเห็นต่อบทบาทของบรรณารักษ์ตามสภาพที่เป็นจริงในด้านการให้คำแนะนำและข้อเสนอแนะในชั้นเรียนมากที่สุด รองลงมาคือด้านทักษะความรู้ในเนื้อหาวิชา และด้านการมีส่วนร่วมในการให้คำแนะนำบนเครื่องมือออนไลน์ ส่วนสิ่งที่ผู้เรียนคาดหวังมากที่สุดเป็นไปในทิศทางเดียวกัน คือ ด้านการให้คำแนะนำและข้อเสนอแนะในชั้นเรียนมากที่สุด รองลงมาคือด้านทักษะความรู้ในเนื้อหาวิชา และด้านการมีส่วนร่วมในการให้คำแนะนำบนเครื่องมือออนไลน์ ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาถึงความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของสภาพที่เป็นจริงและสิ่งที่คาดหวังต่อบทบาทบรรณารักษ์ในภาพรวม พบว่า สิ่งที่คาดหวังหรือสิ่งที่ต้องการมีค่าเฉลี่ยมากกว่าสภาพที่เป็นจริงในทุกๆ ด้านและทุกข้อ และเมื่อวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นด้วยดัชนี PNI_{modified} เพื่อระบุความต้องการจำเป็นในรายด้าน พบว่า ผู้เรียนมีความต้องการจำเป็นในด้านมีส่วนร่วมในการให้คำแนะนำบนเครื่องมือออนไลน์จากบรรณารักษ์เป็นอันดับแรก รองลงมาคือด้านทักษะความรู้ในเนื้อหาวิชา และด้านการให้คำแนะนำและข้อเสนอแนะในชั้นเรียน ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาเพื่อระบุความต้องการจำเป็นเป็นรายข้อ พบว่า ผู้เรียนมีความต้องการจำเป็นในระดับที่ใกล้เคียงกันโดยต้องการประโยชน์ที่ได้จากการให้ข้อเสนอแนะและการสะท้อนคิดที่ได้จากบรรณารักษ์บนเครื่องมือออนไลน์ต่างๆ เป็นอันดับแรก รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมของบรรณารักษ์บนเครื่องมือออนไลน์ต่างๆ อย่างสม่ำเสมอเพื่อติดตามความก้าวหน้าและให้คำแนะนำระหว่างทางในการทำโครงการ

เมื่อพิจารณาผลการศึกษาคำคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อบทบาทบรรณารักษ์จำแนกเป็นรายด้าน พบว่า

ด้านทักษะความรู้ในเนื้อหาของวิชาของบรรณารักษ์

นิสิตมีความเห็นต่อบทบาทของบรรณารักษ์ตามสภาพที่เป็นจริงและสิ่งที่คาดหวังไปในทิศทางเดียวกันทั้ง 3 ลำดับ คือ ด้านความรู้และประสบการณ์ด้านงานห้องสมุดมากที่สุด รองลงมา คือ ทักษะในการคิดวิเคราะห์และความสามารถในการประเมินผู้เรียนของบรรณารักษ์ และการเตรียมความพร้อมของบรรณารักษ์ในการศึกษาเรียนรู้ เพื่อให้เกิดความเข้าใจในเนื้อหาของรายวิชา ตลอดจนกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการทำโครงการนวัตกรรมห้องสมุดตามลำดับ

ด้านการให้คำแนะนำและข้อเสนอแนะในชั้นเรียน

นิสิตมีความเห็นต่อบทบาทของบรรณารักษ์ตามสภาพที่เป็นจริงในด้านการมีบุคลิกภาพที่ดีและมีภาพลักษณ์เหมาะสมกับการทำหน้าที่ให้คำแนะนำ คำปรึกษาในชั้นเรียนมากที่สุด รองลงมา คือ ทักษะความรู้ความสามารถในการเป็นผู้ให้คำแนะนำและคำปรึกษาที่ดีของบรรณารักษ์ และความกระตือรือร้นในการให้คำแนะนำ/ให้คำปรึกษา ตรงต่อเวลา และมีส่วนร่วมในการประเมินโครงการอย่างสม่ำเสมอ ตามลำดับ ในขณะที่สิ่งที่ผู้เรียนคาดหวังมากที่สุดลำดับแรกเป็นเรื่องความกระตือรือร้นในการให้คำแนะนำ/ให้คำปรึกษา ตรงต่อเวลา และมีส่วนร่วมในการประเมินโครงการอย่างสม่ำเสมอ รองลงมาคือทักษะความรู้ความสามารถในการเป็นผู้ให้คำแนะนำและคำปรึกษาที่ดีของบรรณารักษ์ และการมีบุคลิกภาพที่ดีและมีภาพลักษณ์เหมาะสมกับการทำหน้าที่ให้คำแนะนำ คำปรึกษาในชั้นเรียน

ด้านการมีส่วนร่วมในการให้คำแนะนำบนเครื่องมือออนไลน์

นิสิตมีความเห็นต่อบทบาทของบรรณารักษ์ตามสภาพที่เป็นจริงและสิ่งที่คาดหวังไปในทิศทางเดียวกันหมด คือ ด้านการมีส่วนร่วมของบรรณารักษ์บนเครื่องมือออนไลน์ต่างๆอย่างสม่ำเสมอเพื่อติดตามความก้าวหน้าและให้คำแนะนำระหว่างทางในการทำโครงการของผู้เรียนมากที่สุด รองลงมา คือ ประโยชน์ที่ผู้เรียนได้จากการให้ข้อเสนอแนะและการสะท้อนคิดที่ได้จากบรรณารักษ์บนเครื่องมือออนไลน์ต่างๆ

3. ความพึงพอใจและความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อบทบาทบรรณารักษ์ที่เข้าร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน

ในภาพรวมนิสิตส่วนใหญ่มีความพึงพอใจต่อบทบาทบรรณารักษ์ที่มาร่วมกิจกรรมการเรียนการสอนในระดับมาก และจากการสัมภาษณ์เพิ่มเติม พบว่า นิสิตมีความคิดเห็นต่อบทบาทหน้าที่ของกลุ่มบรรณารักษ์ที่มาเข้าร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน มีรายละเอียดดังนี้

3.1 ผู้เรียนทั้งหมดให้ความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า ได้รับประโยชน์จากความรู้และประสบการณ์ตรงจากการทำงานของบรรณารักษ์ที่ให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์กับงาน ช่วยทำให้มีการสร้างนวัตกรรมที่มีประสิทธิภาพ ได้เป็นอย่างดี ได้ทราบทั้งจุดดีและจุดด้อยของงานจากมุมมองของบรรณารักษ์ที่มาจากมิติของงานห้องสมุดจริง เนื่องจากผู้เรียนยังไม่มีประสบการณ์ทำงานห้องสมุดและไม่ทราบรายละเอียดหรือขั้นตอนของงานห้องสมุดในสภาพการทำงานจริงอย่างแท้จริง การได้รับความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่างๆ จากบรรณารักษ์จึงช่วยให้สามารถแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้นได้ ทำ ปรับปรุงงานได้รอบด้านและสอดคล้องกับการดำเนินงานของห้องสมุดในสภาพจริง

3.2 การมีกลุ่มบรรณารักษ์เข้ามามีส่วนร่วมในการให้คำแนะนำ เป็นการกระตุ้นและผลักดันให้ผู้เรียนต้องการงานให้ดียิ่งขึ้น นอกจากนี้คำชื่นชมจากบรรณารักษ์ที่เห็นความทุ่มเทในการทำงานเป็นกำลังใจสำคัญที่ทำให้ผู้เรียนมุ่งมั่นที่จะปรับปรุงและพัฒนางานให้ดียิ่งขึ้น

4. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมที่มีต่อบรรณารักษ์

4.1 ด้านความรู้ ความสามารถในการเนื้อหาของวิชา

1) บรรณารักษ์ที่เข้ามามีส่วนร่วมในการเรียนการสอนเป็นผู้ที่มีพื้นฐานความรู้ความสามารถด้าน

บรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ ทำให้สามารถช่วยเติมเต็มเนื้อหาวิชาให้มีความลึกซึ้งและมีเนื้อหาที่ครอบคลุมมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งกรณีศึกษาต่างๆ ที่บรรณารักษ์ได้ให้ข้อเสนอแนะและให้คำแนะนำแก่นิสิต ทำให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างนิสิต คณาจารย์ และบรรณารักษ์เพิ่มมากขึ้น

2) ความรู้และประสบการณ์ของบรรณารักษ์ที่ถ่ายทอดให้กับนิสิต สามารถตอบโจทยกับความต้องการของผู้ใช้ได้มากขึ้น เนื่องจากนิสิตยังไม่มีประสบการณ์ทำงานทำให้ไม่ทราบความต้องการของผู้ใช้ บรรณารักษ์สามารถตอบคำถามและเติมเต็มข้อมูลในส่วนที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมผู้ใช้ได้

3) ความรู้ของบรรณารักษ์ที่เข้าร่วมช่วยให้มุมมองในโครงการนวัตกรรมห้องสมุดมีความหลากหลายมากขึ้น มองเห็นมิติอื่นๆ ของงานเพิ่มมากขึ้น

4.2 ด้านการให้คำแนะนำและข้อเสนอแนะทั้งในชั้นเรียนแบบเผชิญหน้าและบนระบบออนไลน์

1) บรรณารักษ์ให้คำแนะนำหรือข้อเสนอแนะได้ชัดเจน มีมุมมองที่แตกต่างกันไปตามประสบการณ์การทำงานที่หลากหลาย ทั้งในชั้นเรียนด้วยการให้คำแนะนำแบบเผชิญหน้าและบนระบบออนไลน์

2) บรรณารักษ์ให้ข้อมูลป้อนกลับ (Feedback) เป็นไปในทางบวก เช่น ให้คำชื่นชมเกี่ยวกับผลงานนวัตกรรมห้องสมุดว่าสามารถนำไปใช้ได้จริง น่าสนใจ และเกิดประโยชน์ ทำให้ผู้เรียนมีกำลังใจในการทำโครงการนวัตกรรมห้องสมุดให้สำเร็จ

3) เนื่องจากมีการให้คำปรึกษาบนระบบออนไลน์ร่วมด้วย ดังนั้นหากบรรณารักษ์ไม่ได้ติดตามความก้าวหน้าของการดำเนินโครงการนวัตกรรมห้องสมุดของผู้เรียนอย่างใกล้ชิด อาจทำให้ไม่เข้าใจจุดมุ่งหมายหรือการทำงานระหว่างทางอย่างแท้จริง ดังนั้นการให้ข้อมูลป้อนกลับจากบรรณารักษ์ในวันนำเสนอผลงานนวัตกรรมห้องสมุดที่อาจเข้าในคลาดเคลื่อนกันและไม่เข้าใจปัญหาและอุปสรรคระหว่างทางการทำผลงานของนิสิตอย่างแท้จริง

4) บรรณารักษ์เปิดใจและเปิดโอกาสให้นิสิตได้แสดงความคิดเห็นอย่างกว้างขวาง ทำให้นิสิตไม่รู้สึกอึดอัดในการขอคำแนะนำ กล้าที่จะสอบถามและแสดงความคิดเห็นต่างๆ และเห็นถึงความเสียสละของบรรณารักษ์ที่เข้ามาร่วมกิจกรรมการเรียนการสอนครั้งนี้

5) ต้องการให้บรรณารักษ์มีความเคลื่อนไหวหรือมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างนิสิต อาจารย์ผู้สอนบนระบบออนไลน์ให้มากขึ้น โดยการเข้าร่วมแสดงความคิดเห็นและสนทนาต่างๆ เพื่อจะได้เกิดความคุ้นเคยและความสัมพันธ์อันดีระหว่างสมาชิกบนระบบทั้งหมด เพื่อที่นิสิตจะได้ลดความเขินอาย ความประหม่า และกล้าที่จะเข้าไปสอบถามและสนทนาเพิ่มขึ้น

การนำไปใช้ประโยชน์

1. เป็นแนวทางในการเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างอาจารย์ผู้สอนกับบรรณารักษ์วิชาชีพให้แข็งแกร่งยิ่งขึ้น
2. เป็นแนวทางในการยกระดับบทบาทและพัฒนาทักษะ ความรู้ความสามารถของบรรณารักษ์วิชาชีพที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการเรียนการสอนตามหลักสูตรอย่างเป็นระบบ

รายการอ้างอิง

กิติภูมิ มีประดิษฐ์. กระบวนการเรียนแบบบูรณาการและการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ : พื้นฐานเพื่อการผลิตบัณฑิตให้มีทักษะแรงงานในศตวรรษที่ 21. ออนไลน์. เข้าถึงได้จาก :

<https://kmtlcspu.com/2017/06/12/kititpoomme> (สืบค้นข้อมูล : 1 ตุลาคม, 2560).

ดวงรัตน์ อ่อนศรี. บรรณารักษ์ยุคใหม่. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก :

<http://mildduangrat.blogspot.com/2015/03/librarian-1.html> (สืบค้นข้อมูล : 3 ตุลาคม, 2560).

ฐิติมา กลิ่นทอง. (2550). ความร่วมมือระหว่างอาจารย์กับบรรณารักษ์ในการบริการห้องสมุด

มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์". กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ปณิตา วรรณพิรุณ. การเรียนแบบผสมผสาน จากแนวคิดสู่การปฏิบัติ Blended Learning: Principles into

Practice. วารสารการอาชีวและเทคนิคศึกษา ปีที่ 1 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2554. [ออนไลน์].

เข้าถึงได้จาก :http://www.e-trainingvec.com/jvte/2554_2/JVTE_1_2_2554_no5.pdf (สืบค้นข้อมูล : 1 ตุลาคม, 2560).

สิริพร ทิวะสิงห์. ภาพลักษณ์ของบรรณารักษ์ยุคใหม่. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก :

<https://www.gotoknow.org/posts/209681> (สืบค้นข้อมูล : 3 ตุลาคม, 2560).

สุภางค์ จันทวานิช. (2557). วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุวิมล ว่องวานิช (2550). การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Library hub. บรรณารักษ์ยุคใหม่ (CYBRARIAN) ต้องมีบุคลิกภาพแบบนี้. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก :

<http://www.libraryhub.in.th/2011/09/22/cybrarian-must-be-characteristics>

(สืบค้นข้อมูล : 2 ตุลาคม, 2560).